

Asia: VN/7167/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kaivosmineraaliverolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Sotkamon kunta kiittää mahdollisuudesta lausua asiaan.

Kaivosvero itsessään on varsin uusi ja tuore verotusmuoto sillä kaivosmineraaliveroa kannettiin ensimmäisen kerran vuodelta 2024 ja kaivosyhtiöt maksoivat kaivosmineraaliveroa ensimmäisen kerran maaliskuussa 2025. Tämän vuoksi on toivottavaa, että nyt mahdollisesti tehtävät muutokset lakiin ovat huolellisesti valmisteltu ja arvioitu sekä sen jälkeen suhteellisen pysyviä yritysten toiminnan, suunnittelun ja ennustettavuuden mahdollistamiseksi tulevaisuudessa. On myös pystyttävä kokonaisarvioimaan veron mahdollisen korottamisen kohtuullisuutta ja oikeaa koko luokkaa yritysten toiminnan kannattavuuden kannalta.

Nyt suunniteltu samanaikainen sähköveron 44-kertaistaminen tulee harkita uudelleen, ettei kaivostoimijoille muodostu yhtä aikaa kahta uutta kuluerää. Yhteisvaikutus voi lyhentää kaivoksien elinkaarta ja tätä kautta aiheuttaa negatiivista kokonaisvaikutusta kansantalouteen. Lisäksi sähkön veroluokan nosto voi perua ympäristön kannalta positiiviseksi ajateltuja hankkeita esimerkiksi sähköisen kuljetuskaluston tai uusien sähköön perustuvien prosessien kehittämisen osalta.

Kaivosveron tulee olla kaivoksen tuloverotuksessa vähennyskelpoinen erä. Näin vältetään tuplaverottamiselta ja kohtuullistetaan mahdollisen korotuksen vaikutusta kaivoksien kannattavuuteen. Lisäksi tulisi harkita voisiko kaivosveron keräämisen aloittaa esimerkiksi 3-5 vuoden kuluttua kaivoksen aloittamisesta. Näin uusille kaivoksille mahdollistettaisiin toiminnan kannattavampi käynnistäminen ensimmäisinä vuosina.

Kaivosmineraaliveroa ei tule sisällyttää millään muotoa valtionosuuksien tasausjärjestelmään. Tälläkin hetkellä kuntakohtaiset verotulojen (verotulot+valtionosuudet) kertymiset/kuntalainen vaihtelevat jo monesta eri syystä eikä kaivosveron kertymä poikkea muista tällä hetkellä tasausjärjestelmän ulkopuolella olevista kuntakohtaisesti poikkeavista tuloista. Esimerkiksi Sotkamon kunnan saama verotulorahoitus 2025 on Kainuun pienin tai toiseksi pienin vaikka Sotkamon kunta saa kaivosveroa. Vaikka kunnan saama kaivosverokertymä kasvaisi ei se ainakaan Sotkamon kunnan osalta se antaisi mahdollisuuksia veroprosentin laskemiseen nykyisestä eikä tekisi siitä poikkeuksellisen suurta Suomen kuntien joukossa. Lisäksi on muistettava, että kuntien tulee pystyä varautumaan aikaan, jolloin kaivostoiminta päättyy. Esimerkiksi Sotkamossa kaivoksilla työskentelee yli 2000 henkeä ja kaivoksien elinkaarien päättyessä syntyy todella suuria vaikutuksia, joihin kaivosveron tuotolla voidaan omalta osaltaan varautua. Lisäksi kaivosten päättyessä kunnat tekevät omalta osaltaan tehtäviä ympäristöön ja infraan liittyen, jotka aiheuttavat kunnalle kustannuksia. Kaivostoiminnan alkaessa kaivoskunnat joutuvat tekemään useita investointeja ja rekrytointeja omaan organisaatioihinsa kaivoksen vaikutusten vuoksi. Näitä ovat esimerkiksi infran rakentaminen ja koulu- sekä päiväkotiverkostoon tulevat lisätarpeet. On myös muistettava kaivannaisalan herkkyyks hintojen muutoksien, lakkojen, huoltoseisokkien yms. Muutokset louhintamäärissä tai metallien maailmanmarkkinahinnoissa voivat vaikuttaa todella huomattavasti kaivosveron kertymiseen eikä muut valtionosuuselementit reagoi tällaisiin muutoksiin.

Lakiluonnoksessa esitetty jakosuhte 60 % kaivosten sijaintikunnille ja 40 % valtiolle on kohtuullinen eikä siihen tule tehdä muutoksia. Kaivospiiri on hyvä määritelmä, joka laajentaa kaivosveron jakautumista jo nyt useammalle kunnalle. Esimerkiksi Terrafamen kaivos ja sen toiminnot ovat Sotkamon kunnan alueella mutta kaivospiiri ulottuu myös Kajaanin kaupunkiin ja näin myös kaivosvero jakaantuu pinta-alojen suhteessa Sotkamon ja Kajaanin kesken. Valtion saaman 40 % käyttämistä kaivosten vaikutuspiirissä oleviin tie-, raide ja satamahankkeisiin voitaisiin tutkia myöhemmässä vaiheessa. Näitä kohteita voi olla hyvinkin kaukana varsinaisesta kaivostoiminnasta.

Kilpeläinen Mika
Sotkamon kunta